

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

**про відмову у відкритті конституційного провадження у справі
за конституційною скаргою Іващенко Василя Миколайовича щодо
відповідності Конституції України (конституційності) пункту 3
частини третьої статті 81 Кримінального кодексу України**

Київ
3 липня 2025 року
№ 49-3(І)/2025

Справа № 3-95/2025(195/25)

Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України
у складі:

Петришина Олександра Віталійовича – головуєчого,
Кичуна Віктора Івановича,
Олійник Алли Сергіївни – доповідача,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного
провадження у справі за конституційною скаргою Іващенко Василя
Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності)
пункту 3 частини третьої статті 81 Кримінального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Олійник А.С. та дослідивши матеріали
справи, Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. До Конституційного Суду України звернувся Іващенко В.М.
із клопотанням перевірити на відповідність статті 3, частині другій статті 8,
статті 28, статтям 24–63 Конституції України (конституційність) пункт 3
частини третьої статті 81 Кримінального кодексу України (далі – Кодекс).

Згідно з пунктом 3 частини третьої статті 81 Кодексу умовно-дострокове звільнення від відбування покарання може бути застосоване після фактичного відбуття засудженим „не менше трьох чвертей строку покарання, призначеного судом за умисний особливо тяжкий злочин, у разі заміни покарання у виді довічного позбавлення волі на покарання у виді позбавлення волі на певний строк, а також покарання, призначеного особі, яка раніше звільнялася умовно-достроково і знову вчинила умисне кримінальне правопорушення протягом невідбутої частини покарання“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Іващенко В.М. відбуває покарання у виді довічного позбавлення волі у Державній установі „Замкова виправна колонія (№ 58)“. Він звернувся до Ізяславського районного суду Хмельницької області з клопотанням про умовно-дострокове звільнення.

Ізяславський районний суд Хмельницької області ухвалою від 2 квітня 2025 року, залишеною без змін ухвалою Хмельницького апеляційного суду від 29 квітня 2025 року, відмовив у задоволенні клопотання.

Відмовляючи в задоволенні клопотання, суди виходили з того, що Законом України „Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини“ від 18 жовтня 2022 року № 2690–ІХ (далі – Закон) було надано можливість умовно-дострокового звільнення від відбування покарання за визначеним Законом процесуальним алгоритмом із послідовним застосуванням приписів частини п'ятої статті 82 Кодексу (заміна покарання у виді довічного позбавлення волі на покарання у виді позбавлення волі строком від п'ятнадцяти до двадцяти років, а після відбуття не менше трьох чвертей цього строку – на умовно-дострокове звільнення від відбування покарання за пунктом 3 частини третьої статті 81 Кодексу).

Кодекс передбачає право засуджених, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, на заміну невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням та в подальшому на умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.

Також суди встановили, що із матеріалів особової справи Іващенко В.М. убачається, що 15 серпня 2023 року після нормативного врегулювання державою порядку застосування статей 81, 82 Кодексу Комісія з розгляду питань щодо застосування до засуджених заохочувальних норм Державною установою „Замкова виправна колонія (№ 58)“ (далі – Комісія) стосовно Іващенко В.М. вирішувала питання щодо заміни йому покарання у виді довічного позбавлення волі більш м'яким покаранням (Протокол № 16). Іващенко В.М. було відмовлено в заміні покарання у виді довічного позбавлення волі на покарання на певний строк, оскільки він не довів свого виправлення. Рішення Комісії Іващенко В.М. не оскаржував, повторно до Комісії про заміну невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням не звертався.

3. Обґрунтовуючи твердження щодо неконституційності оспорюваних приписів Кодексу, суб'єкт права на конституційну скаргу зазначає, що „<...> довічно ув'язнений не має права на умовно-дострокове звільнення“, що порушує принцип верховенства права та право на повагу до його гідності.

На підтвердження своїх доводів Іващенко В.М. посилається на окремі приписи Конституції України, Кодексу, Закону, рішення Конституційного Суду України, практику Європейського суду з прав людини, а також на судові рішення у його справі.

4. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України керується таким.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України

(конституційність) закону України (його окремих приписів), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Суб'єкт права на конституційну скаргу просить визнати неконституційним пункт 3 частини третьої статті 81 Кодексу, оскільки, на його думку, цей пункт позбавляє його на умовно-достроково звільнення.

У частині першій статті 82 Кодексу передбачена можливість заміни покарання у виді довічного позбавлення волі більш м'яким покаранням.

Відповідно до частини п'ятої статті 82 Кодексу покарання у виді довічного позбавлення волі може бути замінено на покарання у виді позбавлення волі строком від п'ятнадцяти до двадцяти років, якщо засуджений відбув не менше п'ятнадцяти років призначеного судом покарання.

Згідно із частиною шостою статті 82 Кодексу до осіб, яким покарання у виді довічного позбавлення волі замінено більш м'яким, може бути застосоване умовно-дострокове звільнення за правилами, передбаченими статтею 81 Кодексу.

Із конституційної скарги випливає, що Іващенко В.М. висловлює незгоду із законодавчим регулюванням порядку умовно-дострокового звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі та з остаточним судовим рішенням у його справі, що не можна вважати обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності оспорюваних приписів Кодексу.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Іващенко Василя Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 3 частини третьої статті 81 Кримінального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**